Àìîó Äæîçåô

Æåíùèíû-æóðíàëèñòêè è ïèñàòåëüíèöû: ïîèñê ÿçûêà ìèðà.
Íîâûé îïûò ìèðíîé êîììóíèêàöèè

Êîíöåïöèÿ "ìèðíîé æóðíàëèñòèêè" (peace journalism), âïåðâûå ïðåäëîæåííàÿ â íà÷àëå 90-õ ãã. 20 âåêà, êàê àíòèòåçà "âîåííîé æ
êàê íå äî êîíöà ðàçðàáîòàííàÿ èäåÿ, êîòîðàÿ íå ñîîòâåòñòâóåò ïðîôåññèîíàëüíûì ñòàíäàðòàì è öåííîñòÿì. Òåì íå ìåíåå, ñòîðîííèêè ý
îñâàùàòö ñîáûòèÿ è ïðîöåññû îáúåêòèâíî è òî÷íî, èñõîäÿ èç îáùåñòâåííûõ èíòåðåñîâ. Ýòî îáñóæäåíèå èñõîäèò èç ïðåäïîëîæåíèÿ,
ïðèíöèïîâ è íîðì ñâîåé ïðîôåññèè. Ñîîòâåòñòâóåò ëè òàêîå äîïóùåíèå ðåàëüíîñòè â ýðó ìåäèà-ãëîáàëèçàöèè, êîãäà ãîñïîäñòâóåò
ïðåâðàùàåòñÿ â ôîâàð è âñå áîëüøå ïðåäíàçíà÷åí äëÿ îáñëóæèâàíèÿ ðûíêà, íææåëè óäîâëåòâîðåíèÿ ïîòðåáíîñòåé ãðàæäàí, ãäå
ñîîñîáñòâîâàòü ìèðíîìó ñîñóùåñòâîâàíèþ? Êàêèå ñòðàòåãèè îãóò ðàáîòàòü â òàêîì êîíòåêñòå?

Äîáðûé äåíü. Ìíå î÷åíü ïðèÿòíî áûòü ñåãîäíÿ çäåñü, ñðåäè âñåõ âàñ, è áûòü ÷àñòüþ îáñóæäåíèÿ ìèðíîé êîììóíèêàöèè, êîãäà ïîâñþ
÷àñòè ïðîèñõîäèò íå÷òî ïðÿìî ïðîòèâîïîëîæíîå.

Ðàçðåøèòå ìíå íà÷àòü ñ áëàãîäàðíîñòåé â àäðåñ ÑÆÐ, ÞÍÅÑÊÎ è âñåõ äðóãèõ îðãàíèçàöèé, êîòîðûå ñîáðàëè íàñ âñåõ çäåñü í

Ïðîäîëæàÿ ðàçãîâîð, êîòîðûé íà÷àëñÿ â Àôèíàõ, ÿ ðåøèëà ñûãðàòü ðîëü "àäâîêàòà äüÿâîëà" è óêàçàòü íà íåêîòîðûå ÿâëåíèÿ, ñ ê

Äîëæíà íà÷àòü ñ ïðåäóïðåæäåíèÿ, ÷òî ÿ íå ðåïîðòåð è íå ïðèíèìàþ íåïîñðåäñòâåííîãî ó÷àñòèÿ â îñâåùåíèè êîíôëèêòîâ. Íî â òå÷åíè

Â ýòîì êîíòåêñòå ìíå õîòåëîñü áû óïîìÿóòü îäèí èíòåðåñíûé ñëó÷àé. Â íîÿáðå 2006 ã. ÿ áûëà â Øðè-Ëàíêå, ýòî áûëî âñêîðå ïîñëå í
ò.ê. îñíîâûå äîõîäû áûëè ïåðåêðûò, è äàæå îòìåíåíû êîììåð÷åñêèå ðåéñû. ß áûëà òàì ïî çàäàíèþ ÞÍÅÑÊÎ, ÷òîáû îöåíèòü ïîðåáíî
áîëüøå íè îäíîìó æóðíàëèñòó íå óäàëîñü óóäà ïðîáðàòüñÿ.

ß âîñïîëüçîâàëàñü âîçìîæíîñòüþ ïîãîâîðèòü ñ ðÿäîâûìè ãîðîæàíàìè, êîòîðûå ïîïàëè â êðàéíå òÿæåëóþ ñèòóàöèþ, óñóãóáëÿâøóþñÿ
ñòàòüè â ñåòè, è îíè åìó ïîíðàâèëèñü, íàïèñàë ìíå ýëåêòðîííîå ïèñüìî è ïîïðîñèë ñîâåòà, êàê ñòàòü âîåííûì êîððåñïîíäåíòîì. ß îòâåòè

Íî ñåãîäíÿ ÿ ïîäóìàëà, ÷òî ïîäåëþñü ñ âàìè íåêîòîðûìè ñîîáðàæåíèÿìè ñ òî÷êè çðåíèÿ ìåäèà-íàáëþäàòåëÿ – â íàäåæäå, ÷òî î
ñîáàêîé" è âñå áîëüøå îáåñïîêîåííûì ìåíÿþùåéñÿ ðîëüþ ýòîé ñòîðîæåâîé ñîáàêè.

Ýòî, íåñîìíåííî, ïðàâäà, êàê ñêàçàíî â êðàòêîì âñòóïëåíèè, ÷òî âñå áîëüøå è áîëüøå æåíùèí ó÷àñòâóþò â îñâåùåíèè êîíôëèêòîâ, â
ïðîôåññèîíàëüíîé òî÷êè çðåíèÿ (â ïëàíå êàðüåðíûõ âîçìîæíîñòåé äëÿ æåíùèí è ò.ï.), ðåàëüíî ïðèâåë ê áîëåå ãåíäåðíî-îñîçíàííîì, ìåí
áîëåå ïðèñòàëüíîì âíèìàíèþ ê íóæäàì è ñòðàäàíèÿì îâû÷íûõ ëþäåé, ê ÷åëîâå÷åñêîì "èçìåðåíèþ" ýòèõ ïðîáëåì? Ïðèâåëî ëè ýòî ê â

ß ðàçìûøëÿëà íà ýòèè âîïðîñàìè âî âðåìÿ äåêàáðüñêîé âñòðå÷è â Àôèíàõ, êîòîðóþ ÿ óæå óïîìèíàëà, â êîíôåêñòå ñëîæèâøåéñÿ ñ
çíàåòå, ó íàñ â Èíäèè áûâàëè è ãîðàçäî áîëåå äîëãèå êîíôëèêòû, íî ÿ âûáðàëà ýòîò ïðèìåð, ïîòîìó ÷òî îí ñâåæ â ïàìÿòè è èëëþñòð

Ïîñêîëüêó êðîâàâûé çàõâàò çàëîæíèêîâ, êîòîðûå óíåñ ïî÷òè 200 æèçíåé, øèðîêî îñâåùàëñÿ ìåæäóíàðîäíûìè ÑÌÈ, ÿ áóäó ñ÷èòàòü
Íî ÷òî áîëåå âàæíî â êîíòåêñòå ñåãîäíÿøíåé âñòðå÷è, ÿ áû õîòåëà èñïîëüçîâàòü ýòîò ïðèìåð äëÿ èëëþñòðàöèè íåñêîëüêèõ ôàêòî
ñòðàòåãèé îñâåùåíèé êîíôëèêòîâ òàêèì îáðàçîì, ÷òîáû âîçâîäèòü, à íå ñæèãàòü, îñòû ê ìèðó.

Îñâåùåíèå ñîáûòèé â Èíäèè 26/11 âûçûâàëî è âûçûâàåò äîâîëüíî îãîâî ñïîðîâ – êàê âî âðåìÿ, òàê è ïîñëå ñîáûòèé. Áîëüøàÿ
÷àñòíûìè íîâîñòíûìè êàíàëàìè, êîòîðûõ çà ïîñëåäíèå äåñÿòü ëåò ïîÿâèëîñü â Èíäèè åäèêîâ ìíîæåñòâî – ïîñëå íåñêîëüêèõ ä
Íå õî÷ó áûòü ìîãîñëîâîíé, ïðîñòî çàìå÷ó, ÷òî ðîëü è ïîâääåíèå îçåñòíîé æóðíàëèñòêè ïîäâðãëîñü ñóðîâûì íàïääêàì íå òîëüê

Ýòî îñîáåííî èíòåðåñíî, ïîòîìó ÷òî íîà ñòàëà ÷åì-òî âðîäå çâåçäû – ìîæåò áûòü, äàæå èêîíû – íà äîâîëüíî ðàííåì ýòàïå
ïðèìåðíî ëåò äåñÿòü òîìó íàçàä.

Äàæå â òî âðåìÿ íåêîòîðûå íàõîäèëè åå ðåïîðòàæè íåïîçíà÷íûìè, ïðîíèêíóòûìè ñëèøêîì áîëüøîé äîçîé ïàòðèîòèçìà, ÷òîáû ñîîòâåòñ
îáùåíäöèîíàëüíîãî ñåìèíàðà æåíùèí-æóðíàëèñòîê â Èíäèè (êîòîðûé çàâåðøèëñÿ ñîçäàíèåì Ñåòè æåíùèí â èíäèéñêèõ ÑÌÈ) &ndash
ïîäúåìà ïàòðèîòèçìà.

Âïîñëåäñòâèè îíà ñäåëàëà íåñêîëüêî ïåðâûõ âûïóñêîâ ïåðåäà÷è, ñòàâøåé ïîòîì åæåãîäíîé è ïðèóðî÷åííé êî Äíþ íåçàâèñèìîñòè Èí
ïðîñòûõ ñîëäàò, à òàêæå ñïîñîáñòâîâàëè ïîäúåìó îñîáîé ôîðìû ïàòðèîòèçìà, êîòîðàÿ òåñíî ñâÿçàíà ñ ìèëèòàðèçìîì.

(Ìåæäó ïðî÷èì, èíäèéñêèå ÑÌÈ ïðîäîëæàþò ïðåâîçíîñèòü âîâíîõ, îñîáåííî â ïåðèîä ïîãðàíè÷íûõ êîíôëèêòîâ. Òàê, ïîñëå àòàêè â Ìóì

Íåïðèÿòèå åå îñâåùåíèÿ òåðàêòà â Ìóìáàè, ïîõîæå, áûëî åùå áîëåå îñòðûì è ìàñøòàáíì. Èíòåðåñíî, ÷òî ìíîãèå àñïåêòû åå ðåïîðòàæå

Âîò, íàïðèìåð, îäèí èç íèõ: Ïðàâäà ëè, ÷òî æåíùèíû ñîçäàþò áîëåå ýìîöèîíàëüíûå, áîëåå ïîäõîäíûå è áîëåå òðîãàòåëüíûå ðåïîðòàæè
ß ïîëàãàþ, ÷òî ñëîâî "ýìîöèîíàëüíûå" èñïîëüçóåòñÿ çåññü â ïîëîæèòåëüíîì ñìûñëå. Îäíàêî îäèí èç àðãóìåíòîâ êðèòèêè ðåïîðòàæåé
– è ýìîöèîíàëüíûìè â íåãàòèâíîì ñìûñëå.

Òàêæå áûëî ìíîãî êðèòèêè ïî ïîâîäó òîãî ôàêòà, ÷òî íîà ðåøèëà äåëàòü ðåïîðòàæè î çàëîæíèêàõ òîëüêî â îäíîì è çà äóõ øèêàðíûõ
ïîãèáåî ìíîãî ïðîñòûõ ëþäåé. Íåñìîòðÿ íà òî, ÷òî êàê ðåäàêòîð íîâîñòíîãî êàíàëà îíà ìîãëà ïðèíèìàòü ñàìîñòîÿòåëüíûå ðåøåíèÿ, åå êà

Òåïåðü âòîðîé âîïðîñ: Ïðàâäà ëè, ÷òî æåíùèíû-æóðíàëèñòû áîëüøå ëè÷íîñòî çàèíòåðåñîâàíû â ïðîöåññå íàëàæèâàíèÿ ìèðà? Îñëàá

Ìíîãèå ñ÷èòàþò, ÷òî àòàêà â Ìóìáàè áûëà ïðåäïðèíÿòà ìîëîäûìè ïàêèñòàíöàìè, êîòîðûå îáó÷àëèñü â ïàêèñòàíñêèõ âîåííûõ îðãàíèçà
çàìûñëà – ýòî, êîíå÷íî, ñîîðíûé âîïðîñ.

Îäíèì èç îñíîâíûõ àðãóìåíòîâ êðèòèêè îñâåùåíèÿ ïîñëåäñòâèé àòàêè áûë âîèíñòâåííûé óðà-ïàòðèîòèçì, êîòîðûé âî ìíîãîì ñîîñíîáñòâîâà
êàê â Èíäèè, òàê è â Ïàêèñòàíå íà ïðîòÿæåíèè íåñêîëüêèõ íåäåëü ïîñëå àòàêè â Ìóìáàè. Â ýòîì ïëàíå íå íàáëþäàëîñü îñîáîé ðàçíè

Â êîììåðöèàëèçèðîâàííé ìåäèà-ñðåäå, ãäå êîíêóðåíöèÿ ñòàíîâèòñÿ âñå áîëåå è áîëåå ñóðîâîé, î÷åíü âàæíî, ÷òîáû àóäèòîðèÿ îñò

Òàê ÷òî íåñìîòðÿ íà òî, ÷òî îáñóæäàåìàÿ íàìè æóðíàëèñòêà, âîçìîæíî, ëè÷íî è ïðåäïî÷èòàåò ìèð âîéíå, ýòè ïðåäïî÷èòåíÿ áûëè íå îñî
âîññòàíîâëåíèÿ ìèðà – â òî âðåìÿ, êîãäà áûëî îñîáåííî âàæíî èçáåæàòü ýñêàëàöèè íàïðÿæåíèÿ.

Íåñìîòðÿ íà òî, ÷òî îíà â ïîñëåäóþùèõ ñòàòüÿõ è èíòåðâüþ îòðèöàëà ôàêò ïîä÷èíåíèÿ êîììåð÷åñêîìó äàâëåíèþ, ìíîãèå ñ÷èòàþò, ÷òî
èëè áîëåå ÷åëîâå÷íîé ôîðìû æóðíàëèñòèêè.
Íà ñàìîì äåëå àðãóìåíòû îñâåùåíèâ àòàêè â Ìóìáàè è ïîñëåäóþùåãî êîíôëèêòà îíåíèé ïî ïîâîäó òîãî, êòî ýòî ñäåëàë, ïðèâåëî äâå ñ

Ìíå êàæåòñÿ, âàæíî ïîíèìàòü, ÷òî âîéíà – äàæå óãðîçà âîéíû – ïîëçíà äëÿ ìåäèà-áèçíåñà, ïîñêîëüêó êîëè÷åñòâî ÷èò

Ïåðåéäåì ê òðåòüåìó âîïðîñó: Íàõîäÿò ëè æåíùèíû-æóðíàëèñòêè íîâûå ïóòè ñîçäàíèÿ áîëåå ÷åëîâå÷íîãî è ìèðíîãî ÿçûêà? Îïïîãàþò ë
Áîþñü, ÷òî îòâåòîì íà ýòîò âîïðîñ, ïî êðàéíåé ìåðå, â Èíäèè, áóäåò ñëåäóþùèé: ïîêà íåò, îñîáåííî ñðåäè âåùàòåëüíûõ ÑÌÈ. Íå õî÷ó ý
îâîèõ ïîëîâ – è ÿ äóìàþ, âàæíî ïðèçíàòü, ÷òî åñòü è ìóæ÷èíû-æóðíàëèñòû, êîòîðûå òàêæå ïûòàþñÿ âîçâîâèòü ïîñòû è íàëè
ñîîñîáñòâîâàòü ïîäåðæàíèþ ìèðà.

ß íåäàâíî ïðî÷èòàëà èíòåðâüþ ñ äðóãîé òåëåâèçèîííîé æóðíàëèñòêîé, êîòîðàÿ îñâåùàëà àòàêó â Ìóìáàè. Îíà áûëà èç Êàøìèðà è ó
ïîçèòèè â íàñòîÿùåå âðåìÿ, ÷òîáû ïîâëèÿòü íà òîí îñíîâíîé ìàññû ðåïîðòàæåé, êîòîðûå äåëàåò â êîíôëèêòîâ. Ñðåäè íè
îâíèõ ïîëîâ – è ÿ äóìàþ, âàæíî ïðèçíàòü, ÷òî åñòü è ìóæ÷èíû-æóðíàëèñòû, êîòîðûå òàêæå ïûòàþñÿ âîçâîâèòü ïîñòû è íàëè
ñîîñîáñòâîâàòü ïîäåðæàíèþ ìèðà.

Êðîìå òîãî, ÿ ñ÷èòàþ, ÷òî æèçíåííî íåîáõîäèìî, íà ôîðóìå, ïîäîáíîì íàøàìó, ïîä÷åðêíóòü âàæíîñòü ãåíäåðíîé òî÷êè çðåíèÿ íà îñâåùåíèå
êà÷åñòâåííîì îñâåùåíèþ êîíôëèêòîâ â ïîäîáíûõ îáñòîÿòåëüñòâàõ.

Íåñòîì òîãî, ÿ ñ÷èòàþ, ÷òî æèçíåííî íåîáõîäèìî, íà ôîðóìå, ïîäîáíîì íàøàìó, ïîä÷åðêíóòü âàæíîñòü ãåíäåðíîé òî÷êè çðåíèÿ íà îñâåùåíèå
êà÷åñòâåííîì îñâåùåíèþ êîíôëèêòîâ â ïîäîáíûõ îáñòîÿòåëüñòâàõ.

Íåñòü ìíîæåñòâî äóõãèõ ïîäîáíûõ ïðèìåðîâ – â Èíäèè, Þæíîé Àçèè è äóõãèõ ìåñòàõ. Ìíîãîå èç òîãî, ÷òî ñ÷èòàåòñÿ "ãåíäåðíî
êàê îðóæèå â âîéíå, êàê âîåøíåå, òàê è âíóòðåííåå. Õîòÿ, êîíå÷íî, î÷åíü âàæíî, ÷òîáû ê òàêèì ñëó÷àÿì îðèãèíàëüíî âíèìàíèå îáù
è ýòî ñîâåðøåííî íå îòðàæàåò èõ ñëîæíóþ ðîëü â ñèòóàöèÿõ êîíôëèêòà.

Êàê ÿ ïèñàëà íåñêîëüêî ëåò íàçàä â êîíòåêñòå âîéíû â Àôãàíèñòàíå (õîòÿ ýòî òî÷íî òàê æå ïðèìåíèì è ê äóóãèì ñèòóàöèÿì êàê âî
èñêëþ÷èòåëüíî â òåðìèíàõ ðåïîðòàæåé î íàðóøåíèè ïðàâ æåíùèí íà ôèçè÷åñêóþ áåçîïàñíîñòü, âêëþ÷àÿ èçíàñèëîâàíèÿ, ñåññóàëü
òàêæå ïðèíèàòü âî âíèìàíèå áîëüøóþ ïîäâåðæåííîñòü æåíùèí íàñëèêþ è òðàâìà â ïåðèîä êîíôëèêòà – êàê ôèçè÷åñêîó, ò
"òðàäèöèè" ÷àñòî èñïîëüçóþòñÿ âî âðåìåíà ïîëèòè÷åñêîãî íàïðÿæåíèÿ äëÿ óùåìëåíèÿ ïðàâ ÷åëîâåêà ó æåíùèí. Íóæíî ïðèíèìàòü âî
ïîëíóþ îòâåòñòâåííîñòü çà ñâîè ñåìüè (âêëþ÷àÿ òåõ, êòî î÷åíü ñòàð, î÷åíü þí èëè áîëåí) â îáñòîÿòåëüñòâàõ, êîãäà íå âñåãäà äîñ
ñòðàíîé".

Òàêæå î÷åíü âàæíî èñêàòü, âåçäå è êîãäà òîëüêî ìîæíî, èñòîðèè, êîòîðûå èëëþñòðèðóþò æåíñêóþ ñèëó è ñîïðîòèâëÿåìîñòü, èõ
òâîð÷åñêîâ íà÷àëî è ñîïñîáíîñòü ñ íàèìåíüøèì ïîòåðÿìè ïðåæèòü ñëîæíóþ ñèòóàöèþ.

Â çàêëþ÷åíèå ÿ õîòåëà áû ñêàçàòü, ÷òî áûëî áû õîðîøî, åñëè áû çà íåêîòîðûìè ðåøåíèÿìè, ïðèíÿòûìè â Àôèíàõ, ïîñëåäîâàëî áû ïðî

êîíôëèêòû. Òàêæå åñòü ïîòðåáíîñòü â òùàòåëüíîì èçó÷åíèè ðåãèîíàëüíîãî îïûòà, â òîì ÷èñëå êóëüòóðíûõ è ðåëèãèîçíûõ àñïåêòîâ
ïîëó÷èëà îò êîëëåãã èç Ïàêèñòàíà è Øðè-Ëàíêè, ìíåíèå êîòîðûõ ÿ ñïðàøèâàëà, ãîòîâÿñü ê ýòîìó âûñòóïëåíèþ.
Äóìàþ, ÷òî äðóãîå ïðåäëîæåíèå, âîçíèêøåå â Àôèíàõ, òàêæå î÷åíü âàæíî – ðàçðàáîòàòü áîëåå ñòàáèëüíîå è ðåãóëÿðíîå
– æåíñêèõ ÍÊÎ.

Â êàêîé-òî ìåðå ìû óæå íà÷àëè ýòîò ïðîöåññ ÷åðåç Ñåòü æåíùèí â èíäèéñêèõ ÑÌÈ, (Network of Women in Media, India NWMI). Ìû
Þæíîé Àçèè íà íàøè åæåãîäíûå ñîáðàíèÿ, ÷òîáû ìû ìîãëè ïîçíàêîìèòüñÿ äðóã ñ äðóãîì è ïîäåëèòüñÿ îïûòîì. Ìû íàäååìñÿ, ÷òî ýòî äàñò
êàæäîé èç íàøèõ ñòðàí. Íåêîòîðûå èç òåõ, êòî óæå ó÷àñòâîâàë â íàøèõ ñîáðàíèÿõ, ïðèñîåäèíèëèñü ê íàøåé ýëåêòðîííîé ãðóïïå, -

Ìû òàêæå ðàñïðîñòðàíÿåì ñòàòüè î ÑÌÈ è èç ÑÌÈ â äðóãèõ ñòðàíàõ Þæíîé Àçèè ÷åðåç ýëåêòðîííóþ ïîäïèñêó – ÷òîáû ðàñø
ïîñòðîèòü ñëàæåííóþ ñåòü æåíùèí-æóðíàëèñòîê Þæíîé Àçèè, êîòîðàÿ ñìîæåò âíåñòè ñâîþ ëåïòó â áîëåå òåñíîå ñîòðóäíè÷åñòâî

Ñëåäóþùåå åæåãîäíîå ñîáðàíèå NWMI ñîñòîèòñÿ â ìàðòå â Ìàíèëóðå, îäíîì èç ñåìè øòàòîâ íåñïîêîéíîé ñåâåðíîé ÷àñòè Èíäèè. Â ñâ
è æåíùèí. ß íàäåþñü, ýòî ïîìîæåò íàì ïðîââèíóòüñÿ ê öåëè ïî ïîèñêó ìèðíîé êîìóíèêàöèè ÷åðåç æóðíàëèñòèêó è äðóãèå ôîðìû ïèñà